

KORXONALARNING BIZNES FAOLIYATIDA BIZNES ETIKANING AHAMIYATI VA O'RNI

TATU, "AKT sohasida iqtisodiyot" kafedrası v.b. dotsenti
Z.Sh.Bobojonova

Annotatsiya. Maqolada biznes faoliyatida biznes etikasining o'rni va ahamiyati xususida so'z boradi. Kompaniyalar ko'pincha o'zlarining mahsulotlari va xizmatlari, hisob-kitoblari yoki maqsadlari kabi tijorat jihatlari bilan shug'ullanadilar, ammo kompaniya bu elementlarning barchasidan ancha uzoqroq. Kompaniya - bu jamoani tashkil etuvchi va huquqlar, maqsadlar va qadriyatlar to'plamiga ega bo'lgan odamlar guruhi sanaladi.

Kalit so'zlar: Kompaniya, biznes, etiket, NNT, biznes etikasi.

Biznes etikasi - bu kompaniya faoliyatini boshqaradigan qadriyatlar va standartlar. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat - bu kompaniya tomonidan amalga oshirilayotgan faoliyatning jamiyatga ta'siri. Korporativ biznes etikasi birdamlikni rivojlantirishi mumkin. Xodimlaringiz oshxonasidan ortiqcha ovqatni NNTga hadya qilish kompaniyaning faoliyat sohasiga ijtimoiy ta'sir ko'rsatadigan faoliyat bo'ladi, chunki bu harakat uning korporativ ijtimoiy mas'uliyatining bir qismidir.

Ish dunyosida axloq yaxshi obro'ni saqlab qolish va mijozlar va boshqa muhim bozor ishtirokchilari bilan mustahkam munosabatlar o'rnatish uchun asosdir. Biznes etikasi - bu kompaniyalar nafaqat o'z devorlari ichida, balki boshqa kompaniyalar, etkazib beruvchilar va mijozlar bilan o'zaro munosabatlarida ham o'zini tutishi.

Axloqiy kompaniyalar - bu o'z va'dalarini bajaradigan, sifat va mijozlarga xizmat ko'rsatishning yuqori standartlarini saqlaydigan, o'z xodimlarini hurmat qiladigan va jamiyatga ijobiy hissa qo'shadigan kompaniyalardir. Ushbu kompaniyalar o'z sohalarida ishonchli yetakchi hisoblanadi va kamroq axloqiy raqobatchilarga nisbatan sezilarli raqobat ustunligiga ega bo'lishlari mumkin.

Boshqa tomondan, axloqsiz biznes amaliyotlari jiddiy moliyaviy va hatto huquqiy oqibatlariga olib kelishi mumkin. O'z harakatlarining ijtimoiy yoki atrof-muhitga ta'sirini hisobga olmagan holda tez daromad olishga intiladigan kompaniyalar mijozlar ishonchini yo'qotishi va o'zlarining uzoq muddatli barqarorligiga putur etkazishi mumkin.

Biznes etikasi har qanday zamonaviy kompaniyaning barqaror muvaffaqiyatini ta'minlashning asosiy elementidir. Kuchli qadriyatlarga asoslangan kompaniya madaniyati barcha xodimlar uchun sog'lom ish muhitini yaratishda uning jamoatchilik obro'sini himoya qilish va mijozlarning sodiqligini oshirishga yordam beradi. Ishbilarmonlik etikasi kompaniya bilan u yoki bu tarzda bog'langan barcha odamlarning farovonligini, shuningdek, mijozlar, xodimlar yoki etkazib beruvchilar o'rtasidagi tenglikni kafolatlash uchun zarurdir. ular o'rtasida yaxshi professional munosabatlarni ta'minlashga xizmat qiladi. Bundan tashqari, ishbilarmonlik etikasi kompaniya tomonidan ishlab chiqarilayotgan mahsulot sifatini kafolatlash, ekologik toza jarayonlar va materiallardan foydalanish, barcha xodimlarning ishidan qoniqish va ularning motivatsiyasini ta'minlash, ijobiy qadriyatlarni etkazish kabi boshqa juda muhim maqsadlarga ega va tashkilotga aloqador barcha odamlarga shaffof muloqotni taklif qilishni yoqlaydi.

Biznes etikasini to'g'ri aniqlash va qo'llash uchun zarur bo'lgan bir qator tushunchalar yoki elementlar mavjud. Ularning asosiylari quyida tavsiflanadi:

1.Qiymatlar. Ishbilarmonlik etikasi kompaniyaning o'z maqsadlariga erishish yo'lini

belgilaydigan qadriyatlar to'plamidan iborat. Bu qadriyatlar har bir holatda boshqacha bo'lishi mumkin, ammo har bir tashkilotda bo'lishi kerak bo'lgan bir qator asosiy qadriyatlar mavjud. Ushbu qadriyatlar, boshqa narsalar qatori, kompaniyadagi barcha odamlarning ishida tenglik va kamsitishlarga qarshi kurash, shuningdek, mas'uliyat va atrof-muhit uchun g'amxo'rlik, shuningdek, tashkilot madaniyati bilan bog'liq boshqa jihatlarni o'z ichiga olishi kerak.

2. Odob-axloq qoidalari. Kompaniyaning ishlash yo'lini boshqaradigan qadriyatlar aniqlangandan so'ng, ushbu tamoyillarga muvofiq ishlay olish uchun eng yaxshi amaliyotlar to'plamini yaratish kerak. Xulq-atvor kodeksi ushbu qadriyatlar va standartlarni birlashtirgan va kompaniyaning ishlash usulini belgilaydigan hujjatdir. Qadriyatlardan tashqari, axloq kodeksida kodeks qo'llaniladigan odamlar, belgilangan qoidalarga rioya qilinmasa yuzaga keladigan sanksiyalar yoki savollar bo'lsa, xodimlar foydalanishi mumkin bo'lgan aloqa usullari kabi ma'lumotlar ham bo'lishi kerak.

Biznesdagi axloq - bu kompaniyaning iste'dodlarini boshqarish kompaniya ichidagi qadriyatlarni uzatish orqali targ'ib qilishi mumkin bo'lgan asosiy nuqta. Daniel Prietoning so'zlariga ko'ra, biz targ'ib qilishimiz mumkin bo'lgan yana bir jihat bu "odamlarga yo'l-yo'riq ko'rsatishi kerak bo'lgan xulq-atvorni ko'rishni ta'minlaydigan axloq kodeksini ishlab chiqish".

Biznesda odob-axloq qoidalarini to'g'ri tatbiq etish uchun bir qancha qadamlar qo'yilishi kerak. Ulardan ba'zilari:

- Yirik korporatsiyalar direktorlar kengashlari tomonidan ishlab chiqiladigan "yaxshi boshqaruv" mezonlarini belgilash.
- "Muvofiqlik bo'yicha mutaxassis" figurasini amalga oshirish.
- Yaxshi Xulq-atvor kodeksini ishlab chiqing, u barcha xodimlarga etkaziladi va ularning har biri tomonidan imzolanadi.
- Ushbu uchta harakat, shubhasiz, ushbu axloqiy tamoyillarni biznes sohasida va biznes hayotining boshqa jabhalarida amalga oshirishga yordam beradi.

3. Muloqot va trening. Ishbilarmonlik etikasi bilan bog'liq yana bir muhim jihat - bu qadriyatlarni etkazishdir. Guruh rahbarlari va kadrlar bo'limi xodimlarga biznes etikasi bo'yicha kerakli ma'lumotlarni taqdim etishlari va o'qitishlari kerak, shunda axloq kodeksi bilan qamrab olingan har bir kishi uning qanday ishlashini tushunishi va o'z ishini qanday ishlashiga muvofiq bajarishni bilishi kerak. berilgan kod o'rnatiladi.

Ishga yollanuvchilar uchun etika sog'lom va samarali kompaniya madaniyatini saqlab qolish uchun juda muhimdir. Biznes haqida gap ketganda, axloqiy qarorlar kompaniyaning obro'siga va uning yangi mijozlarni jalb qilish qobiliyatiga ta'sir qilishi mumkin.

Yuqori axloqiy me'yorlarga ega bo'lgan muhitda ishlaydigan xodimlar o'z ishlaridan qoniqish hosil qiladi. Agar rahbariyat xodimlarga adolatli va hurmat bilan munosabatda bo'lsa, ularning motivatsiyasi va kompaniyaga bo'lgan sadoqati ortadi. Bundan tashqari, yaxshi ish axloqi jamoaning ruhiy holatini ham yaxshilashi mumkin. Hamkasblarining mas'uliyatli va halol ishlayotganini ko'rgan xodimlar bir-biriga ko'proq ishonadilar. Ishbilarmonlik etikasi qimmat moliyaviy yoki huquqiy xavflardan qochishingizga ham yordam beradi. Axloqsiz qarorlar qabul qilgan kompaniyalar, agar ular qo'lga olinsa, jinoiy javobgarlikka tortiladi yoki katta jarimaga tortiladi.

Foqdalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Бободжонова З.С. Анализ экономической эффективности добычи нефти на месторождениях Бухаро-Хивинского региона и пути его реализации //Журнал NVEO-NATURAL ЛЕТУЧИЕ И ЭФИРНЫЕ МАСЛА| НВЕО. – 2021. – С. 10183-10187.

2. Бобожонова З. Ш., Абдуллаева Д. Использование труб и способы повышения их экономии в нефтегазовой экономике Узбекистана //Проблемы современной науки и образования. – 2016. – №. 36 (78). – С. 62-64.

